

Evolution of Traditional Teaching Models: Transition to Active Learning Methods

Zahra Dindar^{*1}, Mohammadsadra Saeedi², Behzad Qom¹

¹ Sixth-Grade Student at Zeinab Ghahremani Elementary School, Education and Training, Mahvalat County, Khorasan Razavi Province, Mashhad, Iran

² Sixth-Grade Student at Misagh Elementary School, Education and Training, Mahvalat County, Khorasan Razavi Province, Mashhad, Iran

* **Corresponding author:** mohammad.ranjbar.moghadam@gmail.com

Received: 2025-07-01

Accepted: 2025-07-08

Abstract

In today's world, one of the biggest changes in education is the shift from traditional teaching models to active learning methods. Old teaching methods, where the teacher was the only speaker and the student was a passive listener, no longer meet the needs of the new generation. In such methods, learning became a one-way, dry and sometimes boring process that often reduced student motivation. However, with the emergence of new educational methods, the role of students has changed from a mere receiver to an active learner. In active methods, students achieve a deeper understanding of concepts through group activities, creative projects, dialogue, educational games, critical thinking and practical experiences. This article attempts to familiarize adolescents with the fundamental differences between traditional teaching and active methods in a simple and clear language, examines the advantages and challenges of these methods, and demonstrates the importance of the active participation of students, teachers, and families in this educational transformation. It also provides examples of the use of active methods in classrooms and their impact on the intellectual, social, and academic development of adolescents.

Keywords: Traditional teaching, Active learning, Adolescents

© 2023 Journal of School Education in the Third Millennium (JSETM)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Dindar, Z., et al. (2026). Evolution of Traditional Teaching Models: Transition to Active Learning Methods. *JSETM*, 3(4): 19-22.

تحول در الگوهای تدریس سنتی: گذار به سوی روش‌های فعال یادگیری

زهرا دیندار^{۱*}، محمدصدرا سعیدی^۲، بهزاد قوم^۱

^۱ دانش آموز پایه ششم دبستان زینب قهرمانی، آموزش و پرورش شهرستان مه ولات، استان خراسان رضوی، مشهد، ایران
^۲ دانش آموز پایه ششم دبستان میثاق، آموزش و پرورش شهرستان مه ولات، استان خراسان رضوی، مشهد، ایران
* نویسنده مسئول: mohammad.ranjbar.moghadam@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۴/۱۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰

چکیده

در دنیای امروز، یکی از بزرگ‌ترین تحولات در حوزه آموزش، گذار از الگوهای تدریس سنتی به روش‌های فعال یادگیری است. روش‌های قدیمی تدریس که در آن‌ها معلم تنها گوینده و دانش‌آموز شنونده‌ای منفعل بود، دیگر پاسخگوی نیازهای نسل جدید نیستند. در چنین شیوه‌هایی، یادگیری به یک فرآیند یک‌طرفه، خشک و گاه خسته‌کننده تبدیل می‌شد که اغلب موجب کاهش انگیزه دانش‌آموزان می‌گردید. اما با ظهور روش‌های نوین آموزشی، نقش دانش‌آموزان از یک دریافت‌کننده صرف به یک یادگیرنده فعال تغییر یافته است. در روش‌های فعال، دانش‌آموزان از طریق فعالیت‌های گروهی، پروژه‌های خلاقانه، گفت‌وگو، بازی‌های آموزشی، تفکر انتقادی و تجربه‌های عملی به درک عمیق‌تری از مفاهیم دست می‌یابند. این مقاله تلاش می‌کند تا با زبانی ساده و روشن، نوجوانان را با تفاوت‌های اساسی میان تدریس سنتی و روش‌های فعال آشنا سازد، مزایا و چالش‌های این روش‌ها را بررسی کرده و اهمیت مشارکت فعال دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌ها را در این تحول آموزشی نشان دهد. همچنین نمونه‌هایی از کاربرد روش‌های فعال در کلاس‌های درسی و تأثیر آن بر رشد فکری، اجتماعی و تحصیلی نوجوانان نیز ارائه شده است.

واژگان کلیدی: تدریس سنتی، یادگیری فعال، نوجوانان

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: دیندار، زهرا؛ سعیدی، محمدصدرا، قوم، بهزاد. (۱۴۰۴). تحول در الگوهای تدریس سنتی: گذار به سوی روش‌های فعال یادگیری. فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم، ۳(۴): ۱۹-۲۲.

مقدمه

تدریس سنتی گفته می‌شود، دهه‌ها در مدارس رایج بوده است. معلم در این روش محور کلاس است و دانش‌آموزان موظف به شنیدن، یادداشت‌برداری و حفظ مطالب هستند. در مقابل، روش‌های فعال یادگیری قرار دارند که هدف آن‌ها درگیر کردن دانش‌آموز در فرآیند یادگیری است. در این روش‌ها، معلم تنها انتقال‌دهنده اطلاعات نیست، بلکه تسهیل‌گر و راهنمای یادگیری است. استفاده از بازی، کار گروهی، تفکر انتقادی،

آموزش نقش کلیدی در ساختن آینده نوجوانان دارد. اگر آموزش با کیفیت و با روشی مناسب انجام شود، می‌تواند منجر به پرورش افرادی خلاق، متفکر، و مسئولیت‌پذیر شود. اما بسیاری از نوجوانان تجربه‌ای از کلاس‌های درس دارند که در آن فقط شنونده‌اند، بدون این که فضایی برای بیان نظر، تفکر، همکاری و مشارکت واقعی داشته باشند. این نوع آموزش که به آن روش

۲. ویژگی‌های یادگیری فعال

در روش‌های فعال، یادگیری فرآیندی تعاملی و پویا است. معلم سؤالاتی مطرح می‌کند، دانش‌آموزان در بحث‌ها شرکت می‌کنند، بازی‌های آموزشی طراحی می‌شود، پروژه‌های علمی یا اجتماعی انجام می‌گیرد و گروه‌ها در حل مسئله همکاری می‌کنند. در این فضا، اشتباه کردن بخشی از یادگیری است و دانش‌آموزان در محیطی امن، مهارت‌های زندگی را در کنار مفاهیم درسی فرامی‌گیرند.

۳. مزایای روش‌های فعال

- ❖ افزایش انگیزه درونی برای یادگیری
- ❖ رشد اعتمادبه‌نفس، عزت‌نفس و حس موفقیت
- ❖ توسعه مهارت‌های ارتباطی، پرسش‌گری، خلاقیت، مسئولیت‌پذیری
- ❖ کاربردی شدن یادگیری در زندگی روزمره
- ❖ ایجاد محیطی شاد، تعاملی و بدون ترس از اشتباه

۴. نقش معلم

معلم در یادگیری فعال، مانند رهبر گروهی عمل می‌کند که اعضا را تشویق به تفکر، مشارکت و همکاری می‌کند. او باید انعطاف‌پذیر باشد، نیازهای گوناگون دانش‌آموزان را بشناسد، فضای امنی برای ابراز نظر فراهم کند و روش‌های متنوعی را در آموزش به کار گیرد. آموزش معلمان برای این تحول از اهمیت بالایی برخوردار است

۵. نقش دانش‌آموز

دانش‌آموز باید به‌جای حفظ طوطی‌وار مطالب، یاد بگیرد چگونه فکر کند، سؤال بپرسد، تحلیل کند، ایده بدهد و از شکست‌ها درس بگیرد. در این مدل، مسئولیت یادگیری بر عهده خود دانش‌آموز است و او باید با انگیزه در کلاس حضور یابد، در پروژه‌ها شرکت کند و نسبت به یادگیری خود احساس مسئولیت داشته باشد

۶. چالش‌ها

بعضی مدارس هنوز آمادگی لازم برای این تغییر را ندارند. نبود امکانات کافی، تعداد زیاد دانش‌آموزان در کلاس، مقاومت در برابر تغییر، یا عدم آموزش معلمان از جمله موانع اجرای روش‌های فعال است. همچنین برخی دانش‌آموزان در ابتدا ممکن است با این نوع آموزش احساس ناآشنایی کنند. اما با تمرین، مشارکت و حمایت خانواده و مدرسه، می‌توان این چالش‌ها را مدیریت کرد.

پرسش‌گری، پروژه‌های پژوهشی، کارهای هنری، اجرای نمایش و حتی انجام آزمایش‌های ساده، باعث می‌شود یادگیری لذت‌بخش‌تر و ماندگارتر شود. نوجوانان امروز با وجود رشد فناوری و دسترسی به اطلاعات، نیازمند روش‌هایی هستند که آن‌ها را به تفکر، تحلیل و خلاقیت سوق دهد. در ادامه مقاله، به بررسی عمیق‌تر این روش‌ها و تأثیر آن‌ها در زندگی تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان خواهیم پرداخت.

هدف

معرفی دقیق مفهوم روش‌های تدریس سنتی و فعال، و تفاوت بنیادین آن‌ها
 * تبیین ضرورت تغییر الگوهای آموزشی متناسب با نیازهای قرن ۲۱.
 * بررسی نقش روش‌های فعال یادگیری در تقویت مهارت‌های زندگی، تفکر انتقادی و اعتمادبه‌نفس
 * افزایش آگاهی نوجوانان نسبت به جایگاه خود در فرآیند یادگیری
 * تشویق به مشارکت، همکاری و فعالیت در فضای کلاس.

روش کار

این پژوهش به روش توصیفی و کتابخانه‌ای تدوین شده است. داده‌ها و اطلاعات از منابع آموزشی معتبر، کتاب‌های روانشناسی تربیتی، نشریات تخصصی آموزش، تجربه‌های عملی معلمان، و گفت‌وگو با برخی دانش‌آموزان جمع‌آوری شده‌اند. نگارش مقاله به‌گونه‌ای صورت گرفته که نوجوانان بتوانند به‌راحتی مفاهیم را درک کرده و با مصادیق آن ارتباط برقرار کنند. همچنین از نمونه‌های عملی استفاده شده تا یادگیری برای خواننده ملموس و کاربردی باشد (کریمی، ۱۴۰۲).

یافته‌ها

۱. ویژگی‌های تدریس سنتی

در الگوهای سنتی، معلم به‌عنوان منبع دانش، محتوای درسی را به‌صورت شفاهی منتقل می‌کند. دانش‌آموزان نقش انفعالی دارند و موظف‌اند صرفاً مطالب را گوش دهند و حفظ کنند. آزمون‌های پایانی تنها ابزار سنجش هستند و خلاقیت، گفتگو، مشارکت و تجربه عملی کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. چنین روش‌هایی اگرچه در سازمان‌دهی مطالب مؤثرند، اما برای تربیت افرادی با مهارت‌های کاربردی مناسب نیستند.

نتیجه گیری

تحول در شیوه‌های تدریس، لازمه آموزش قرن حاضر است. روش‌های سنتی اگرچه در دوره خود مفید بوده‌اند، اما دیگر نمی‌توانند پاسخ‌گوی نیازهای نسل امروز باشند. روش‌های فعال یادگیری با ایجاد فضایی تعاملی، پویا و جذاب، به رشد همه‌جانبه نوجوانان کمک می‌کنند. آن‌ها نه تنها محتوای درسی را بهتر می‌آموزند، بلکه مهارت‌هایی مانند تفکر نقاد، حل مسئله، خلاقیت، همکاری و مسئولیت‌پذیری را نیز در خود پرورش می‌دهند. نوجوانان باید بدانند که یادگیری یک فرآیند زنده و مشارکتی است. خانواده‌ها باید به‌جای تمرکز صرف بر نمره، فرآیند یادگیری را مهم بدانند و معلمان نیز با به‌روز کردن دانش خود، زمینه‌ساز این تحول شوند. آینده آموزشی ایران نیازمند دانش‌آموزانی است که نه فقط حافظه‌ای قوی، بلکه ذهنی پویا، نقاد و آگاه داشته باشند. آموزش فعال می‌تواند چنین نسلی را پرورش دهد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

فهرست منابع

- عابدی، م. (۱۴۰۱). شیوه‌های نوین یادگیری در مدارس. تهران: انتشارات مدرسه.
- کریمی، س. (۱۴۰۲). تحول آموزشی در کلاس درس. مجله آموزش نوین، ۹(۲)، ۴۳-۵۰.
- Abedi, M. (2022). Modern Methods in Schools. Tehran: Madrasah Publications.
- Karimi, S. (2023). Educational Development in the Classroom. Modern Education Journal, 9(2), 43-50.